

Ažuolynai, jie savaime

O kas, jeigu Lietuvos ateitis priklauso nuo to, kaip sėkmingai pavyks platinti Muzikinius paveikslėlius iš Lietuvos televizijos archyvų, pavadintus "Radvila Darius, Vytauto"? Užduodu šį klausimą nežinodamas, kokią misiją buvo išsikėlusį kūrybinė komanda, bet vildamasis, kad kūrinys gyvens ilgą gyvenimą. Atrodo, kad šis televizijos archyvų ir muzikos derinys - tai, ko Lietuvos meno scena laukė jau kurį laiką. Lyg Vaitkaus "Atžalynas", kuris yra vis kartojamas ir kartojamas, pritraukiantis įvairias auditorijas savo turiningumu ir prieinamumu dėl savo paprastumo, "Radvila Darius, Vytauto" lygiuojasi į šią klasę. Jono komentaras apie "Atžalyną", parašytas 2016-ais metais teatras.lt internetinėje svetainėje - "Fainas spektakliux" - manau, puikus. Ne kiekvienas Jonas - Vaitkus, o ir tas pats Jonas galbūt 2022-ais kalbėtų kitaip, bet tai yra sudedamoji ir neatskiriama visuomenės mezgamo Teksto, apie kurį kalbėjo Roland Barthes, dalis. "Radvila Darius, Vytauto" meistriškai valdo šio audinio specifiką, tiek atskleidžiant jo vystymąsi rodant archyvinę medžiagą, tiek kuriant naujas prasmes įvairiomis montažo technikomis. Erdvę užpildantis muzikinis dialogas, tarsi sako, kad čia joks nebe tekstas, o visiškas džiazas (ar repas, ar triukšmas, ar viskas kartu). Tačiau patiriamas ir išsinešamas stiprus įspūdis, kad tiek archyvuose matoma istorija, tiek gyvai vystomas dialogas, tiek pokalbiai prieš ir po pasirodymą, bei ilgesnis visuomeninis diskursas - visa tai yra nuolatos, nepertraukiamai vykstanti kolektyvinė improvizacija, kurios instrumentas - žmogus.

Kokia prasmė žmonėms žiūrėti į žmones improvizacijos įkarštyje? Gal tai tik pabėgimas, lengvas malonumas stebėti kitus problemų akivaizdoje? Ar atvirkščiai, susitapatinimas ir labai apčiuopiamas patyrimas, kad istorija kartoja? Vienaip ar kitaip, tai, kas vyksta salėje pasirodymo metu, yra aukso (ar naftos, užkastos Lietuvos žemės) vertės. 2022-ais žiūrintys žmonės juokiasi iš ekrane matomų pasidalinimų apie kylančias kainas rubliais. Retas kuris pasijuokia iš 17 litų kainuojančių šaltibarščių (dovanokite, kainas versti atgal į litus senas triukas, užtat efektyvus), bet žiūrint archyvus, įvyksta būtent tai. Atsiradusi distancija ir perspektyva išlaisvina žmogų iš buitės pančių, iš bėdų, kurios, atrodo, užgožia visą likusį pasaulį, o išsprendus vieną būtinai atsiranda kita. Renginio salėje juoką keičia susirūpinimas, susirūpinimą - nuostaba, ir grandinė tęsiasi. Tik ta veiksmų ir atoveiksmių grandinė yra pažymėta lengvumu, juk galiausiai esame veikėjai ir stebėtojai vienu metu, srovės mus nešė ir neš, tik išlieka kiekvienam asmenišką klausimą - kaip plaukti.

Nueiti ir pasidalinti, kad tai *fainas spektakliukas* - tai dalyvauti. Kiekvienas kuriame savo pasakojimą ir istoriją, o technologijos tam talkina (bei kelia grėsmę). Kai juokas ir distancija šį dalyvavimą nuramina, bet nenumarina, galbūt tada mes galime turėti pokalbius vietoj rietenų, rūpestį vietoj streso, domėjimąsi vietoj žinojimo. Ten link kviečia "Radvila Darius, Vytauto", kviečiu ir aš.